

FARKLI GÜZELLİKLER

Allah'ın bütün isimleri güzeldir. Ancak, bu güzellikler birbirinden çok farklı oldukları gibi, tecellilerinin güzellikleri de birbirine benzemez.

Meselâ, Allah'ın Rezzak ismi güzeldir. Bu, diğer isimlerin güzelliğine benzemediği gibi, tecellilerinin güzelliğine de benzemez.

Elma da güzeldir, hurma da... Bal da güzeldir, zeytin de... Bütün bu güzellikler **Rezzak** isminin güzelliğinden haber verirler, onun işaretleri ve gölgeleridirler, ancak o güzel ismin güzelliği rızıklardaki hiçbir güzelliğe benzemez.

Nur Külliyyatı'nda değişik vesilelerde güzelce nazara verildiği gibi mahlukattaki bütün güzellikler esmâ ve sıfat-ı İlahiyenin güzelliklerine birer işaret ve onlardan haber veren birer gölge gibidirler.

İşaret ve **gölge** kelimelerine birer örnek:

Haritadaki bir nokta, falan şehirden haber verir, ona işaret eder. Ancak o nokta, o şehre hiç mi hiç benzemez, sadece onun varlığını bildirir.

Keza, bir insanın gölgesi de sahibinin insan olduğuna delalet eder, ama onun hiçbir özelliğini o gölgede bulamayız.

Yine Nurlarda geçen ve bu mânayı ders veren bir başka kelime "**misâl**" kelimesidir. İnsanın aynadaki görüntüsü onun misalidir ve onu temsil eder. Ancak, o misalî varlıkta insanın özellikleri bulunmaz.

Büyük zatların teslim ve tevekkül dersi olarak dile getirdikleri "**Kahrın da hoş, lütfun da hoş...**" ifadesini konumuz açısından ele alırsak şöyle diyebiliriz: Allah'ın bütün isimleri güzel olduğundan **Kahhar** ismi de güzeldirler, **Latif** ismi de... Layık olanlara lütufda bulunmak ne kadar güzel ise, müstehak olanları cezalandırmak da o kadar güzeldir...

Şu var ki, insan çoğu zaman, hissiyatına kapılarak, güzellik denilince sadece kendisinin hoşuna giden ve ona menfaat sağlayan şeyleri anlar. Bu yetersiz değerlendirme ile, güzelliğin birçok şubesi o şahsın nazarından gizlenir.

Üstadımız Bediüzzaman Hazretleri güzelliği iki yönüyle ele alır: **Hüsn-ü bizzat**, yani zatında güzel olan. Ve **hüsn-ü bilgayr**, yani neticeleri itibariyle güzel olan.

İnsan, güzellik denilince daha çok "**hüsn-ü bizzatı**" anlar... Halbuki, meselâ, hastalığın manevî güzelliği sıhhatinkinden geri değildir. Sabreden bir hastanın

kazandığı sevap, çoğu nafîle ibadetle kazanılandan çok daha büyük olabilir.

Bir başka örnek:

Atom çekirdeğinin elektronları yönetmesi, kalbimizin bütün bedene kan pompalaması, ağacın bütün meyvelerini taşıması ve güneşin gezegenlerini etrafında döndürmesi gibi sayılamayacak kadar çok kudret tecellileri vardır.

Bizim, bir şeyi elimizle tutmamız, güneşin dünyamızı tutmasına benzemez. Biz güneşten ne kadar ayrı bir varlık isek, bizim kuvvetimiz de onun cazibesinden o kadar farklıdır. Bu hakikati bütün varlık alemine teşmil ettiğimizde çok iyi anlarız ki, Allah'ın kudreti hiçbir mahlukun kuvvetine benzemediği gibi, O'nun Kadir isminin güzilliği de bu tecellilerin hiçbirine benzemez.

“Malûmdur ki, her şeyin hüsnü kendine göredir; hem binler tarzda bulunur ve nevilerin ihtilafı gibi güzellikleri de ayrı ayrıdır. Meselâ, gözle hissedilen bir güzellik, kulakla hissedilen bir hüsün bir olmaması ve akılla fehmedilen bir hüsn-ü aklî, ağızla zevk edilen bir hüsn-ü taam bir olmadığı gibi; kalb, ruh ve sair zâhirî ve bâtınî duyguların istihsan ettikleri ve güzel hissettikleri güzellikler, onların ihtilâfı gibi muhtelifdir.” (1)

Haşır Risalesinden kısa bir bölüm:

“... Mu'ciznüma bir padişahın antika san'atlarını teşkil ve teşhir ediyorlar. Kemâlâtını gösteriyorlar. Misilsiz cemâl-i manevisini beyan ediyorlar. Hüsn-ü mahfîsinin letâifinden bahsediyorlar.”(2)

Kemâl, “üstün olma, en ileri derecede bulunma, noksansız olma” demektir. Cemâl ve hüsün kelimelerinin her ikisi de “güzellik” olarak tercüme edilirler ve çoğu kez birbirinin yerine kullanılırlar. Ancak, insanlar arasında, cemâl kelimesi, genellikle, sima güzelliği için, hüsün ise ahlâk ve manevîyat güzelliği için kullanılır. Hüsn-ü ahlâk deriz de, cemâl-i ahlâk demeyiz.

Öte yandan Kur'ân-ı Kerîm'de, İlâhî isimler için "**esmâ-i hüsna**" tabiri kullanılır. Bu isimlerin hepsi de cemildir.

“Onun ile bütün esmâsı cemîle bir Cemîl-i Zülcelâl'i ve bir Mahbub-u Lâyezalî'yi ve bir Mâbud-u Lemyezalî'i, hüşyar olan akıl ve kalblere gösterir.”(3)

Cenâb-ı Hakk'ın bir ismi **Cemîl**, yani “güzel”dir. O'nun mukaddes Zâtı mahlukata benzemediği gibi güzelliği de mahlukatın güzelliğine benzemez ve idrak edilmez.

Manevî güzellikler ancak tezahürlerle bilinebilir. Meselâ, sehavet, yani cömertlik güzel bir sıfattır ve manevîdir. Muhtaçlara yardım edilmesi bu sıfatın bir tezahürüdür. Biz o yedirilip içirilen ve bütün ihtiyaçları görülen fakirlere bakarız da onlara bu yardımda bulunan zâtın sehavetini görürüz. Yani, o manevî güzellik bu maddî elbiselerde ve yiyeceklerde kendini gösterir.

Bir milyonu aşkın bitki ve yine bir milyonu aşkın hayvan türü olduğundan söz ediliyor. Bunların da birçok cinsleri var. Hurma bir türdür, yetmişten fazla cinsi olduğu söyleniyor. Bu cinslerin fertlerini ise saymak mümkün değil. İşte, hayvan olsun bitki olsun, bu kadar çok muhtacı her gün rızıklandırmak sonsuz bir rahmet ve sehavetten haber verirler. Bu ise bir cemâl-i manevîdir, hüsn-ü mahfidir, yani gizli güzelliştir.

Maddeden münezzeh olan Allah'ın zâtının güzelliği gibi, sıfatlarının ve isimlerinin güzellikleri de manevî güzellik kavramıyla ifade edilir.

Bütün canlılarda kendini gösteren rahmet ve sehaveti, bir de zaman boyutunda ele alalım. Bu kadar varlıklar, tâ ilk atalarının yaratıldığı günden beri rızıklanıyorlar, bütün ihtiyaçları en mükemmel şekilde görülüyor. Meselâ, her birine ikişer göz takılıyor, ikisi de mükemmel. Ayakları, kanatları mükemmel. Sindirim ve solunum sistemleri mükemmel. Ciğerleri, mideleri mükemmel. Bunların her biri hem en büyük bir ihsan, hem de en antika bir sanat ve taklidi mümkün olmayan birer mucizedirler.

Her akıl şüphesiz tasdik eder ki, kıyamet kopmasa bu sehavet ebedîyen devam eder, bu antika sanatların da sonu gelmez. Yani “*sonsuz bir sehaveti, sonsuz hazineleri, sonsuz antika sanatları*” her akıl kabul eder. Bunlar ise sonsuz bir kemâlden ve yine sonsuz bir rahmetten haber verirler.

Haşirle yeniden diriltilip mahşer, mîzan ve sırat safhalarından sonra ebedî saâdete erecek olan müminler ise sonsuz değil, sınırlıdır; sayısız değil mahduttur. Sonsuza rahatlıkla “evet” diyen akılların, bu sayılı fertlerin yeni bir hayata kavuşup Allah'ın ahiretteki sayısız nîmetlerinden faydalanmalarını da rahatlıkla kabullenmeleri gerekir.

Son olarak şunu da ilave edelim:

Bütün bu nîmetler ve ihsanlar “*hesapsız hazineler*”den geliyorlar. Bu hazineler ise bildiğimiz maddî hazineler gibi değil. Allah'ın her bir ismi bir manevî hazine gibidir. Bu “**künuz-u mahfiye**”den (*gizli hazinelerden*) sonsuz varlıklar yaratılmaktadır.

Meselâ, **Muhyi** (*hayat verici*) ismi bir hazinedir, insanların hayatından, meleklerin, hayvanların, bitkilerin hayatlarına kadar bütün hayatlar o hazineden gelir.

Diğer İlâhî isimler de farklı birer hazinedirler.

Cenâb-ı Hakk'ın doksan dokuz ismi hadis-i şerifte sayılmıştır. Cevşen-i Kebir'de bin bir isim zikredilmiştir. Bazı zâtlar, İlâhî isimlerin sonsuz olduğunu söylerler. Üstadımızın, "**hesapsız hazineler**" demesi bu görüşün desteklenmesi olarak da kabûl edilebilir.

Dipnotlar:

- (1) bk. [Şualar, Dördüncü Şua.](#)
- (2) bk. [Sözler, Onuncu Söz, Dördüncü Suret.](#)
- (3) bk. [age. Otuz Üçüncü Söz, Yirmi Altıncı Pencere.](#)